

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Fél évre . . 40 L — b.
V. gyed évre 20 L — b.
Egy hóra . . 7 L — b.
Nyíltér sora 6 L — b.
Fird. petitsora 3 L — b.

SZÉKELY UJSÁG

Kézdivásárhely és Vidéke Gazdasági Egyesületének hivatalos lapja.

Megjelenik
hetenként kétszer:
csütörtökön és
va árnappal reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Soseana Gen. Averescu-ut 4.

Felelős szerkesztő: Dr. I. Diószegi Ödön.

Kiadja a Societate Anonima Tipografia Targul-Sacuilor.
Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság.

Segéd-szerkesztő: Kovács J. István.

Az iskola jelentősége.

Irta: Szilveszter Ferenc dr.

Tukydides, a peloponezusi háború pragmatikus írója olyan felemelő sorokban emlékezik meg a régi Athén nagyságáról, olyan magasztalóan szól elévülhetetlen dicsőségéről, annyi szabatos tudatossággal elmélkedik messze földön nagy híreiről, hogy szinte mesébe illik az a kor, melyben Athén „egész Görögország tanítómestere lett.” Ezt a megtisztelő címet Athén nagy műveltségével, kulturájának fényével érdemelte ki. E város minden valamire való lakója mélyen gondolkozó filozófusok, írók, művészek, szónokok iskolájában járt; gimnáziumai tele voltak messze földről idesereglett tanulókkal. Athén az elméleti és gyakorlati tudás olyan műalkotásaival gazdagította a világot, miket a késő századok értékelmélete az abszolút értékek között első helyen emleget.

A népeknek nemzeti államokká alakulása, a kereszténységnek széles körben való elterjedése az ókor e nagy műveltségét nem feledte el. Az egyház a tudást, mint a Logos legnagyobb földi ajándékát megszentelte; a templomok mellett sorban támadtak az iskolák, hogy hirdessék örök időken át: embert magasba két erő emel: erény és tudás. Az egyes államok követték az egyház példáját; büszkéek voltak rá, ha minél több iskolát emelhettek. A népek korán megértették, hogy az iskola a nemzeti élet idegrendszer, ezért az iskolát nemcsak jókarban tartották, fejedelmi bőkezűséggel ápolták, hanem a kultúra olyan forrásává tették, melyből a tudományszomjas lélek tetszés szerint merithetett.

Az emberiség egész lelki világát átfogó nagy gondolat a vallás és tudás — a templom és iskola, oly hatalom, melynek trónját a gépfegyverek erdői, az aeroplánok madarai sem tudják megdönteni. Amely ország befogadja őt, naggyá teszi azt, — ahol üldözik, onnan a tudás szárnyrakelve távozik, nyomán azonban sötétség, tévelygés, butaság marad vissza, amit betetőz a tudatlanságból eredő cselekedetek vért és könnyeket fakasztó sorozata.

Görögországot Róma fegyverrel, Rómát Görögország tudásával hódította meg: a görög rabszolga a római Sextusok tanítója lett. A tudás tehát elvitathatlanul hatalom, népeket megtartó erő, tudatos akarat, mely nem tűr szolgajármát. Öngyilkosságot követnek el ott, ahol üldözik a meglevő iskolákat, elhanyagolják fenntartásukat. Az ilyen népeken beteljesedik az írás szava: „Elvész népem, mert tudomány nélkül való.”

Az iskola jelentőségét ma minden

nemzet tudja, legjobban érzik azonban e jelentőséget a kisebbségbe jutott népek. Mint jogalany a kisebbség ragaszkodik is iskolájához körömszakadtáig, mert míg egyfelől faji fennmaradását csak az iskola biztosítja, lelke kiesztérgegyezését másfelől tőle várja. Az iskola a lélek laboratóriuma, melyben bivatott tanárok a lelkiséget dolgozzák ki. A nyers tudás e lelkiség nélkül senkit sem tesz művelt emberré; ellenkezőleg növeli a kevélységet, lenézi és megveti embertársait. Lelkiség nélkül nincs jócselekedet, erény, hanem zsarnoki önkény, amit a világháború és a papirbéke számtalan példával igazol.

A lelkiség kiépítése azonban iskolában is csak anyanyelven lehetséges; ezt érzi, tudja minden iskolát szagolt egyén. Még anyanyelven is milyen nehéz elérni, hogy a tanuló átélje azokat az igazságokat — szépet, jót, igazat — melyek megszerzése nélkül nincs erény-lelkiség! Szakítsd ki anyanyelvedet — és elnemzetietlenednél, anyanyelv nélkül szerzett műveltséged fajiságod elvesztésével idegen népek rabszolgájává tesz. Akarod? Ha nem, akkor az iskola fennmaradásáért úgy lekedj, mint tested egészségeért megteszesz mindent. Értsd meg, az iskola a nemzet teste, lelke; aki ellene tesz, nemzete ellen követ el árulást.

Minden idők hódítói csakugyan a nemzeti nyelv dajkáját, az iskolát igyekeztek elvérteleníteni. Julius Caesar Galliát legyőzven, nemcsak római gyarmattá igyekezett tenni de jure, hanem a gallokat, helvéteket, belgákat de facto be is akarta olvasztani a római birodalomba. Mennyire sikerült ez Caesarnak, a világtörténelmet fogom vallatónak. Az idők tanuja állítja, mi pedig állítását megbizonyítjuk, hogy a gallok, belgák, helvétek Caesar minden rafineriája ellenére is élnek, a római birodalom azonban el van temetve a történelem kriptájában. Mi éltet hát? A nemzeti nyelv, amit úgy hívnak: anyanyelv. Anyádat, nyelvedet egyformán szereted? Hát értsd meg akkor a faji iskolád jelentőségét. Élete a te életed, pusztulása a te halálad. Tőled, tőlünk függ, hogy éljünk . . . iskoláinkkal élni is fogunk! Ez legyen az iskolai év kezdetén hitvallások, magyar ifjak!

Kultur-események Kézdivásárhelyen.

Az október 15-iki Petőfi-ünnep.

Kézdivásárhelyen most van alakulóban a „Magyar Dalárda”, mely első szereplésére a f. év október 15-én Kézdivásárhelyen tervezett és az egész környék bevonásával megtartandó „Petőfi ünnepély” alkalmát használja fel. E városnak van egy 40 éves multtal bíró „Ref.

egyházi dalkör-e”, mely a ref. egyház kebelében alakulva, egyházi felügyelet és saját alapszabályai szerint működik. Ugyancsak a ref. egyház „Konfirmáltak Egyesülete” is tart fenn egy vegyeskört, melynek mintegy 40—50 tagja van. A „ref. egyházi dalkör” csupán férfiak, melynek jelenleg 24 működő tagja van. Az újonnan alakulandó dalárda létesítése nem érinti a másik két dalárda további fennmaradását. Sőt azok tagjai közül néhányan beléptek a „Magyar Dalárdá”-ba is.

A „Magyar Dalos Szövetség”-be már a „Ref. egyházi dalkör” tagul régebben belépett. Ha sikerülni fog az új alakulatu dalárdát állandósítani, úgy az is belép a szövetségbe. Kézdivásárhely kis városa ahhoz, hogy három dalárdája is legyen. De még sem lehet csodálkozni azon, hogy ha a 40 éves multtal bíró egyházi dalárda nem akar beleolvadni, hanem önállóan tovább akar működni, külön a létesítendő „Magyar Dalárdá”-tól.

A tervbe vett „Petőfi-ünnepély”-en mindhárom dalárda szerepelni fog és pedig a legrégibb 3—4 énekszámval, a másik kettő 2—2 énekszámval. Ezenfelül a szintén helyi alakulási és már másfél éves multtal bíró „Szimfonikus-zene”-ar” fog két ízben is szerepelni.

A részletes műsora az ünnepségnek, mely egész napra van tervezve, még nincs véglegesen összeállítva. A rendező bizottság most dolgozik rajta. Hihetőleg az egész megye, de legalább is a közdi és orbai járások minden községe imponáns számmal fog részt venni az ünnepélyen, mely kizárólag kulturális ünnepnek van szánva. Délelőtti istentiszteletek lesznek, majd Petőfi-ünnepély, este táncval egybekötött műsoros estély, melyen Petőfi szellemének és emlékének hódol minden résztvevő magyarja a Székelyföld e kis részének. Esti szürkületkor a két templom tornyában tárogatók fognak játszani. Szóval egy lélekemelő kulturális ünnepre van kilátás minden tekintetben.

Délután a felekezeti magyar iskolák ügyében lesz gyűlése az egyes egyházközségek kiküldötteinek a közdi és orbai róm. kath. és ref. egyházmegyéből, melyen vendégek is, mint hallgatók részt vehetnek. E kongresszus helye a ref. templom lesz, míg a délelőtti ünnepségek a róm. kath. főgimnázium tágas udvarán fognak lefolyni.

Reggel a vidékről érkezőket a tüdőoltó egyesület zenekara fogadja. Ez előtt ébresztővel bejárja a várost. Délben térzenét ad, este 8 órakor pedig takarodót fog a fütéren játszani.

Mindezekről lapunk következő számaiban fogunk a szükséghez képest részletes tájékoztatást adni. Most egyelőre a rendező bizottság a teendőik sokasága, hogy a hatósági bejelentéstől elkezdve mindent részletesen kidolgozzon.

A termelők, fogyasztók, panamisták és a kormány.

Kolozsvár, szept. 4.

A hus, kenyér, tojás stb. mezőgazdasági termények drágaságáról írnak a napilapok, ugyan-

azon lapokban hasábos cikkek jelennek meg a hus, gabonapanamákról, 100 waggon számára pusztuló tojásszállítmányról stb.

A közönség az újságot olvassa, igazat ad a cikkeknek, hogy ez gyalázat, hitványság, azzal leteszi, vagy csomagol belé és ezzel az ő részéről el is van intézve az ügy.

A falu földmivelő népe és földreformmal agyonsanyargatott magyar földbirtokos osztály összeszorult ököllel, tehetetlenül kénytelen nézni, hogyan fosztják ki az elemi csapások, jég, szárazság, tűz pusztításai után a magas adók, drága napszámbérek, horribilis anyag, eszköz, ruha, csizma, vas stb. árak mellett egy esztendő keserves munkájával összekuporított készleteiből értéken alól maximált árakon.

A fogyasztó csak az olcsó húst és kenyeret nézi. A hussal és vérrrel üzött panamákról szóló cikkekből maholnap csak azt keresi, hogy X. Y. vagy N. N. keveredett bele egy újabb szenzációs panamába, de annak erélyes orvoslására nem gondol, abban nem is bizik.

A falu népe jól látja a városokban üzött tolvajságokat, az intelligens, földjétől is megfosztott magyar földbirtokos osztály pedig tudja, hogy az ő gabonájával, ökreivel, juhaival és disznóival panamázókat büntetlenül futni hagyják összeharcsolt milliókkal együtt és a szegény nép nem kapja meg az olcsó gabonát és húst, mert a csalók bandája hazardirozik vele.

Miként az iparos és kereskedő osztály az ipar és kereskedelemügyi minisztertől, úgy a gazdaközönség a földmivelésügyi minisztertől várja érdekeinek hathatós erélyes védelmét. — Az Erdélyi Gazdasági Egylet memorandumban fordult most a kormányhoz a rekvirálások, maximálások hatósági beszerzési akciók beszüntetése érdekében, azzal indokolva kérését, hogy „a háborúnak vége van, nincs mozgósított hadsereg, amelynek élelmezése államérdek volna, nincsenek hadbavonultak. Románia az egyedüli gabonakivitel állam ma Európában, amelynek százezer waggon számára vannak kivihető feleslegei, szabad forgalom mellett napi áron úgy a fogyasztó közönség, mint a hadvezetőség beszerezheti gabonaszükségletét. A hadsereg, a hadirokkantak és árvák ellátása nem egy társadalmi osztály feladata, hanem az egész államé. A hatósági ellátással szemben az előfordult számtalan panama után bizalmatlan a földmivelő nép. — Az ipari üzemek is a termelési költségek és kínálat-kereslet alapján kialakult árakon értékesítik terményeiket, ugyanezt követelik a gazdák is. A mai magas munkabérek, eszköz, anyag árak és alacsonyra maximált termény árak mellett a gazdák adófizetési kötelezettségüknek sem fognak tudni eleget tenni. A gazdaközönség jogos elkeseredésében követeli jogainak visszaadását létfeltételeinek biztosítása céljából.”

A bécsi interparlamentáris konferencia tanulságai.

A világ figyelme pár napra a haldokló Ausztria fővárosa felé irányult, ahol 24 államból körülbelül 300 parlamenti képviselőből álló interparlamentáris konferencia tartotta üléseit három napon keresztül. A világ nevezetesebb államai képviseltették magukat Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia kivételével, pedig éppen a kis-ententenak kellett volna megjelennie, hogy 24 parlament kiküldött képviselői előtt tisztázza magát azon súlyos vádakkal szemben, melyeket feléje zudítottak. Newton lord valósággal tetemrehívta a három országot s alkalmazta rájuk a közmondást: „A távollevőnek nincs igaza.”

A konferencia legfőbb és legérdekesebb része az új államok kisebbségeinek védelméről szóló vita volt. A szónokok saját személyes tapasztalataik alapján beszéltek s valósággal megdöbbentő hatást keltettek az összes résztvevőkön, mert a tények szomorú valósága mindenkit arról győzött meg, hogy a háború előtt, alatt és után sokszor elképzelt és beigért földi paradicsom, a nemzetek szabad fejlődése és zavartalan boldogulása nemcsak meg nem valósult, hanem a békeszerződések messze kitolták a lehetőségét is, hogy a nemzetek végre kölcsönös megértéshez jussanak s az egymásközi érintkezés gazdasági, politikai és kulturális tekintetben normális viszonyokat teremtsen.

A régi osztrák-magyar monarchia darabokra van tépve. Már a háború előtt jóval megindult a politikai agitátorok munkája. Lassan-lassan Európa köztudatába bevitték, hogy Ausztria és Magyarország a nemzetiségeket legigázva tartják s az volt a cél, hogy a szolgaságban nyögő kisebbségeket ezen helyzetből kiszabadítsák. Ezért az annyi vihart látott monarchiát, mely a nagy kiterjedésű birodalom gazdasági és forgalmi életét is egységesen tudta irányítani, szét kellett robbantani. A hatalmas Duna-monarchia elleni gyűlölet még nagyobb lángokkal csapott fel, mikor a világháború borzalma Európát alapjaiban megrázta és az emberiséget két pártra osztotta. Ausztria és Magyarországon nem hagytak egy hajszálnyit becsületet, mintha a monarchiának nem lett volna

egyéb törekvése, mint népeket rabláncra tartani és folytonosan megalázni. A régi birodalom eltűnt, évszázados kötelek szakadtak szét, minden felfordult, kő kövön nem maradt.

És vajjon boldog lett a világ? Vajjon a monarchia testéről leszakadt államok megkapták-e, élvezik-e a hamis próféták által beigért földi mennyországot? Hol van az áhitott demokrata boldogság s a megelégedettség, melynek fel kellett volna a romokon virulnia? Meg kell állapítanunk, hogy a jólét a legszerűebb kunyhócskába sem jutott el, az elégedetlen embereknek a háború előtt soha sem volt olyan nagy tömege, mint most, mert mindenki elégedetlen s a nemzetek békéje távolabb van ma, mint valaha.

Azok a nemzetek, melyek a felszabadított-ság boldog érzetében ringatóznak, nem tesznek-e önkéntelenül összehasonlítást a régi „szolgaság” s a mai „szabadság” között? Vajjon a cseh ipari telepek és gyárak ma működnek-e nagyobb eredménnyel, amikor munkanélküliek száma ijesztő méreteket öltött, vagy régebben működtek, amikor az osztrák szubvenció bőven vándorolt cseh gyárosok felsegítésére? A tót vajjon nem sirja-e vissza ama boldog idöket, mikor nyáron lejött az aranykalással ékes magyar Alföldre s télire magát és családját jól ellátta kenyérrel? Az erdélyi románok folyton hangoztatják a regátbelieliekkel szemben való kulturális fölényüket? Ha oly nagyon el voltak nyomva, hát hogyan volt lehetséges, hogy műveltségben előbbre jutottak, mint a szabad regátbelieliek? Senki sem tagadhatja, hogy a horvát nép általános műveltség tekintetében messze felülmúlja a szerbet. Pedig a szerb szabad nemzet volt, a horvát „leigázott.” Lehet-e megelégedett a horvát nép olyan uralommal, melyet nála kevesebb műveltséggel bíró nép képvisel?

A monarchia területén a háború előtt is megvolt a nemzetiségi probléma. A monarchia nincs többé, de a kisebbségi kérdés most szászorosabb súllyal nehezedik Európa lelkiismeretére. Bécsben egyik politikus a másik után áll fel s tiltakozik a kisebbségek hallatlan jog-

fosztása miatt. Adelswärd báró, svéd képviselő megállapítja, hogy a békekonzferencia által készített új európai térkép földrajzi és kereskedelmi tekintetben is képtelenség. Dr. Medinger csehországi német elkeseredetten panaszkolja, hogy Csehországban, ahol azelőtt a német és cseh nyelvet egyformán használhatták, ma nemetül még ott sem hallgatják meg az embereket, ahol csak a lakosságnak 1%-a cseh. Dr. Lukács magyar képviselő Középeurópa balkánizációjáról beszél. *Newton lord* erdélyi körutjában szerzett tapasztalatairól való beszámoló-jával kelt mély megdöbbenést.

A 24 parlament 300 képviselője közül egyetlenegy sincs, még a franciát sem véve ki, aki meg volna elégedve a mai állapotokkal.

A bécsi interparlamentáris konferencia a kisebbségek kérdésének felvetésével bizonyára nem elégszik meg. A magot elvetette s most 24 parlament képviselői fejlesztik tovább hazájukban s ha különösen a kis entente nem tér észre s a kisebbségek természetadta s a szerződésekben biztosított jogait meg nem adja, ebből előbb utóbb végzetes következmények származhatnak. Éppen azért Románia igyekezzék, amíg nem késő, a békeszerződés által határai között rekedt kisebbségeknek lehetővé tenni, hogy az új helyzetben jól érezzék magukat. A földbirtok-reform a magyarság életgyökerét vágja ki, a magyar faji érzést ápoló és kulturánkat fejlesztő felekezeti iskoláinkat az államsegély megtagadásával halálra ítélték. A jogszolgáltatásban kétféle morál van, más elbírálás alá esik az uralmon levő nemzet fiainak ügye, más szemmel nézik a kisebbségeket. Pedig mi munkánkkal, kulturánk fejlesztésével tulajdonképpen Nagy Románia művelődéséhez szintén hozzájárulunk. Sokat nem kívánunk, csak azt, hogy legalább azokat a jogokat kapjuk meg, melyeket a trianoni békeszerződés számunkra biztosít. Az igazságtalanságon felépült rendszer előbb-utóbb megsemmisül. Mi élni, boldogulni, művelődni akarunk ott, ahol születünk, a hontalanság vándorbotját nem akarjuk kezünkbe venni, mert itt van a mi házunk, földünk, erdünk, levegőnk. Itt izzadtuk eddig is vércseppjeinket, itt törögettük a föld göröngyeit, itt akarunk továbbra is maradni. A román állam engedjen minket élni s a magyarok által fizetett horribilis adókból juttassanak a magyarok kulturájának fejlesztésére is. Higgye el az állam, hogy ha faji büszkeségünkben nem sértegetnek s ha jogos kívánságainkat teljesítik, mi mindig leszünk olyan dolgozó munkásai Nagy Romániának, mint bármelyik vérbeli regáti, vagy erdélyi nacionalista román polgártárs!

Dr. Jénaki Ferenc.

NÉRA ROVATA.

Felfedeztem Kézdivásárhelyt.

Kedves Néném!

Örömmel tudósítom, hogy megérkeztem, mert hogy elindultam. Most itt vagyok, biztosan nem tudom, hogy: hol? Mert ez Osorheiu-Olt, Targul-Sacuesc, Targul-Sacuilor és Chesdiosorheiu egy személyben, amiről azonossági bizonyítványt ugyan hiába kérhetnék azon oknál fogva, mert hogy senki sem meri állítani, hogy melyik az igazi.

Én tehát elhatározám és Isten kegyelméből elindultam *felfedező utra* két olyan kalauzzal, amilyent minden jámbornak kívánni nem tanácsos, mert csak nagy dolog, ha az embert jobbról az ő saját felesége helyett a nem mérszáros Zsigmond és balról ad honorem Dei, emennek szintén nem szabóságot gyakorló se-

edje támogatja, gondolván az örökigazságra, hogy „könnyű-Katót táncba vinni.”

Elindulánk.

Nem sokat járánk, keveset falánk, torkunk dar falánk, nem keveset... vánk. Jól kisö-
pört utcát nem igen tapostunk, bizony jól meg-
tatunk, pedig nem is mostunk; szűk sikátorokba
betévedtünk s erről jut eszembe, fatá-
nyérost ettünk, gyöngyöző poharat fölveltük,
ittünk, ezt sokáig tettük, bánatot feledtünk,
szaszínű lett a hajnalpir felettünk s mire
elbédítettünk...?

Ebből láthatja kedves Néném, hogy Kéz-
vívásárheiyen vagyok.

Hogy milyen a város? Hát erre is csak
válaszolhatom, hogy az ember, hogy is

mondjam? Ha akarom vemhes, ha akarom...
tisztá, már aszerint, hogy kinek a pap, kinek
a papné, nekem: a leánya.

A papról jut eszembe, hogy még szalma-
ögyvez vagyok s ha a Leieket levonom, minden
jól megy; nekem jobban, mint a milleniumi
kávéháznak, — különben a pap is kezdi meg-
szokni az itteni nyomorúságot.

Nénémnek semmikép se ajánlom a fatá-
nyérost, nehogy... az átkozott kolera...

Különben tisztelem az otthonvalókat.

Zsuzsikámat milliószor csókolom.

Igazi öcsösszeretettel: Néra.

N. B. A városi pletykákról legközelebb
levélben.

A külpolitikai horizont.

Berlinben zavargásoktól félnek. — Ausztria csak Németország mellett boldogulhat. — A török
hadsereg Szmirna felé közeledik.

Berlin, szept. 2. Richter berlini rendőr-
őrnököt, ki a new-yorki nemzetközi rendőrkon-
gresszusra utazott, táviratilag visszahívták. A
kormány ezen intézkedése Berlinben sok talál-
gatásra ad okot. Hir szerint nagy tömegmoz-
galmaktól és zavargásoktól tartanak.

Bécs, szept. 2. Löbe, a német birodalmi
gyűlés elnöke az osztrák válságról a „Neue
Wiener Tagblatt” munkatársának a következő-
ket mondotta:

— Bármit hozzanak is az események, az
meggyőződése, hogy az osztrák válság meg-
oldása tisztán és kizárólag a Németországgal
való politikai és gazdasági együttélésben kere-
sendő. Az a véleményem, hogy Ausztriának
Olaszországgal, vagy Csehországgal kötendő
esetleges gazdasági uniója elzárhatná Ausztria
elől azt a fontos és a jövőre kiható utat, amely
Németországhoz vezet.

Grünberger osztrák külügyminiszter kije-
lentette, hogy Ausztriának a népszövetséghez

való felebbezése a legutolsó eszköz, amely a
kormánynak még a kezében volt.

Ha az osztrák delegáció üres kézzel tér
vissza Bernből, nem fog találni olyan kormányt,
amely vállalná Bécsben a kormányhatalom át-
vételének felelősségét.

Konstantinápoly, szept. 4. Angorai jelen-
tések szerint a törökök előrenyomulása az egész
vonalon tovább tart és megközelítették Brussa
városát. Utjukban a törökök eddig elfoglalták
Usak városát, amely összekötő kapcsa Szmir-
nának.

Ujabb jelentések szerint a törökök to-
vább folytatják előrenyomulásukat és egyenesen
Szmirna felé tartanak.

A görög sajtó beismeri a török sikerek
egy részét s közli azt, hogy a görög csapatok
50 km.-nyire visszavonultak. Stratos és Sheoti-
kus miniszterek tegnap visszaérkeztek Szmirná-
ból és az azonnal összehívott minisztertanács-
nak beszámoltak utjukról.

feladja azt, úgy gondoskodnunk kell olyan isko-
lákról, amelyekben ez a szellem, a magyar
szellem meg van.

Jelenleg felekezeti iskoláink azok, amelyek
a magyarság jövőjének pilléreit alkotják. Az
igazi magyar szellem — telítve az igazi, meg-
segítő erkölcsös felfogással — található bennük
s nekünk erdélyi magyaroknak az kell legyen
legelső kötelességünk, hogy ezeket a magyar
iskolákat fenntartsuk. Sajnos, ebben a munká-
ban csak önmagunkra számíthatunk, mivel az
állam — eltekintve attól, hogy az őket meg-
illető államsegélyt sem utalta ki — konkurrens
magyarnyelvű iskolákat létesített. Ezekben a
magyarnyelvű állami iskolákban az oktatás
ingyenes s így a felekezeti iskolákkal szemben
előnyben vannak.

A két iskola között azonban mégis lénye-
ges különbség van. Az állami magyarnyelvű
megadhatja a száraz oktatásból azt, sőt még
többet is, mint a felekezeti, de a nevelés nem
folyhatik kifejezetten abban a magyar szellem-
ben, mint a felekezeti oktatásnál. Nem tévesz-
tendő össze a magyar szellem az irredenta
szellemmel; ezt itt azért jegyezzük meg, mivel
akadnak olyanok, akik felületesen ezt vetik
közbe: hisz ott is magyarul tanítanak. A fele-
kezeti magyar oktatásnak éppen az a legragyo-
góbb tulajdonsága, hogy a román állam keretein
belől, annak törvényeihez alkalmazkodva, a
magyarságnak a román állampolgárságból kifolyó
minden következményeit levonva és mégis ma-
gyar szellemben tud oktatni és nevelni. Ezt a
szellemet nem lehet szavakkal precizizálni, mint
ahogy semmiféle szellemet, nevelő hatást se

lehet pontosan körülírni, mivel az egy eleven
erő, amely csak hatásaiban mérhető le. De
ezen szellemen kívül a felekezeti oktatás mellett
s a magyarnyelvű állami oktatás ellen legna-
gyobb érvünk: ha az állam a magyarság ok-
tatását olyannyira szíven viselte volna, miért
nem pártolta, segélyezte a magyar felekezeti
iskolákat és miért létesített konkurrens iskolá-
kat. A magyarság ragaszkodott és ragaszkodik
felekezeti iskoláihoz s ha a kormány tényleg
a magyarság javát akarta volna, úgy azokat
támogatta volna.

Ne sajnáljuk tehát az áldozatokat a fele-
kezeti iskoláktól. Igyekezzünk teljes erőnkől
azon lenni, hogy azok működni tudjanak s
tegyük ezt lehetővé nekik nemcsak azzal, hogy
gyermkeinket ott járassuk iskolába, hanem
adományokkal is.

Gazdasági iroda értesítései.

(Kézdivásárhely, Szala-utca 2. Telefonszám 19.)

Egy szaklapból idézem, hogy: mennyit
fizet rá a gazda egy hold termésére?

A maximális gabonaárakkal kapcsolatban
kiszámítottuk, hogy a földmives mit fizet rá egy
hold termésre:

Országos átlagtermés holdanként

6 q á leu 300— Leu 1800—

Erdély és Bánát:

1 holdban van a folyó évben
15—20 duplakereszt buza, 1 dup-
lakeresztben van 30 kéve, 1
duplakeresztben van 20—30 kg.

1 hold átlagtermése tehát . . .
4—5 q á leu 300— Leu 1200—

Költségek:

Erdély és Bánát:

Háromszori ugarolás és szántás

á leu 200— Leu 600—

Magszükséglet holdanként 1 q 300—

Gyomlálás, aratás 15 emberrel 450—

á napi leu 30— 450—

Kéve- és buzabetakarítás 2 sze-
kér á leu 50— 100—

4% a cséplésért a tulajdonos fá-
jával 50—

10 szekér trágya kihordással együtt
á leu 50— 500—

Leu 2100—

1 hold bruttó jövedéke 1200—

tehát, maximális ár mellett 1200—

Holdanként a gazda ráfizet Leu 900—

Számításon kívül maradt a földérték ka-
matoztatása, az adó, a földmives munkájának
értéke és a tiszta nyereség.

A Regát:

Kétszeri szántás á leu 250— Leu 500—

Magszükséglet holdanként 1 q 300—

Gyomlálás stb. mint fönt á leu 40 600—

Kéve és buza betakarítás 5 szekér 300—

6% cséplés 110—

Leu 1810—

1 hold bruttó jövedéke maximális

ár mellett 1800—

Holdanként a gazda ráfizet Leu 10—

Fedezetlen marad mint fönt.

Azt hisszük, ehhez nem kell bővebb kom-
mentárt fűzni. A felelet a maximálásra az lesz,
hogy jövőre senki sem fog vetni.

MOLNÁR KÁLMÁN,

KVGE. ügyv. alelnöke.

IRODALOM.

Szürke csendben.

— Megjelent a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda r.-t.-
nál. Ára 10 leu. —

Ne olvassátok, ne olvassátok! Minek tud-
nátok, hogy miért sir a költő? Minek nyulna
modern, érezni nem tudó szívetek a költő szent
mesevilágába? Asszonyok a ti játékokotok, a sirni
és kacagni tudó, de soha nem csalódó szív
dobbanása, miért lobbantaná szemetekre, hogy
ti vagytok az élet sadistái, kik kacagtok, mikor

a költő lantján siró dal bug föl és sirtok, mikor a költő kacajra szomjazik.

Csók-asszonyom, aztán a Kertre szürke csend ül és bárki kereste ezt a csókot ivó részeg éjben, mikor a költő nótát sirt a semmibe és dajkálhatta a csend — akkor Te ott voltál, minek zavarnád most, feltörve keble kelyhét s felborítva a kehelyben pezsegve szomjas életét.

Ne busulj költő, te jó fiu! Nem fognak összezsukodni a szárnyak, a feketén szálló Halál elröppen — nekünk élni kell.

Hisz te mondd:

„Ó ez az élet de buta!”

Ne nyuljatok hozzá!

Ne olvassátok! Ne olvassátok!

Nemes Nagy Elemér.

Kunc Aladárnak, a kiváló budapesti írónak, a Nyugat ismert-nevű munkatársának művészi novelláját hozza a „Pásztortűz” legfrissebb száma. Reményik Sándor a tragikus végű, kiváló, magyar lírikusról, Juhász Gyuláról ír megleghangú nekrológot. Ugyancsak Juhász Gyulától, továbbá Walter Gyulától közöl verseket, Bardóc Árpád-tól versfordítást, Szabó Máriától mélyen szántó novellát, Visontai Sz. Mihály-tól pedig egy igen érdekes tanulmányt: Történelmi érzék címen. A rovatközlemények között Járai István cikkez a felekezeti iskolákról, Kovács László Gorkij legújabb könyvéről, a Kispolgár-ról, Tövisi Géza: Kunc Aladár-ról, Walter Gyula pedig Hans Müller: Tűzek című darabjáról.

HIREK

Szerda, szept. 6.

— **Eljegyzés.** Bartha István férfinak eljegyezte Tompos Erzsébet urleányt Kézdivásárhelyen.

— **Nemes Nagy Elemér**, (Néra) író, a Székely Újság régi jó barátja városunkba költözött meglegezővel ujtotta föl régi összeköttetésüket. Kész örömmel bocsátottuk át az ő ismert kedvenc rovatát s munkatársunkat ez uton mutatjuk be olvasóközönségünknek.

— **A gyulafehérvári koronázás.** A királyi párt az erdélyi kaposztal résznek nevében októ. 15-én koronázzák meg Gyulafehérváron nagy ünnepségek között. A koronázó templom, melynek felépítése a befejezés stádiumában van, a gyulafehérvári várban a katolikus székesegyházzal párhuzamosan emelkedik fel. A koronázási építkezés méreteiben nagyszabású. A koronázási bazilika a bizanci és román stílus vegyülete, hossza 38 m., szélessége 18 m. A közepén kiemelkedő kupola 36 m. magas. Ennek elkészítésével egyidejűleg átalakították a kaszinó épületet is, ahol a koronázási disztribúciót fogják tartani. A nagy tervszerűséggel és óriási költségekkel koronázó székhelyül várt Gyulafehérvárt rövidesen át lehet adni rendeltetésének. A koronázás hatánapja ezidő szerint nem biztos, tekintettel a pártpolitikai szétválasztásokra és ebben az atmoszférában a nemzeti-párt gyulafehérvári kongresszusára.

— **Műkedvelőink kabaréja.** Városunk műkedvelői legközelebb kabaré-estét rendeznek, melyen színre kerül két egyfelvonásos vígjáték: Katinéni libát vesz és Dorrit színésznő lesz. Ezen kívül lesz még énekedett, monológ stb. Műkedvelőink készülnek a Mágus Miska előadására is.

— **Borotválás 1500, hajvágás 2500.** Természetesen osztrák koronában, természetesen Bécsben. A nagy számok iránt már eltompult a szem, de azért mégis megpróbálunk, a mikor olvassa, hogy a bécsi borbélymesterek szövetsége tegnapelőtt új tarifát léptetett életbe, a mely szerint 1500 a borotválás s a hajvágás és a szakáll „stuccolása” 3000 koronába kerül.

— **A csángók megértették az idő szavát.** A segesvári iskola-kongresszuson a magyar küldöttség indítványára az erdélyi egyházak vezetősége elhatározta, hogy a felekezeti iskolák fenntartása érdekében egyöntetűen életbelépteti az egyetemes adózást. Kételyek merültek fel, vajjon megérti-e a magyar földmives osztály az idő szavát s fog-e tudni áldozatot hozni fa-

jaért, iskolájáért, melyek további fennmaradásától függ nemzeti létünk alapja is. A kétség alaptalannak bizonyult. A hétfalusi csángók, kik a múltban is bőséges tanujelét adták fajuk iránti áldozatkészségüknek, egyhangúlag szavazták meg iskolájuk érdekében a hatvanötezer leus költségeket. Kilenc osztályba osztották a lakosságot és 15—400 leuig terjedő egyháziadó fizetésére kötelezték magukat. Legyen a példa felemelő és ragadós Háromszékmegyében is!

— **Florescu lemondása.** Florescu Joan igazságügyminiszter lemondott és lemondását elfogadták. Az igazságügyek vezetését Antonescu Emanoil egyetemi tanárra bizzák. Florescut kényszerítették a lemondásra, mivel több jól ismert esetben, kezdve a lakbérleti törvényen, sok kellemetlenséget okozott kormányának. Florescut római követé nevezik ki. Távozásával a kormány újjászervezése is küszöbön van.

— **Maniu memoranduma.** Maniu Gyula, a nemzeti-párt vezére jelenleg egy memorandumon dolgozik, melyet még a gyulafehérvári kongresszus előtt át fog nyújtani a királynak.

— **A régi időkre emlékeztet az az óriás érdeklődés,** melyet ama hírünk váltott ki, hogy Benedek Elek lett a Cimborá című gyermeklap főszerkesztője. A kiváló mesemondó neve alatt megjelenő első számot valóssággal szétkapkodták úgy, hogy — amitől teljesen elszoktunk az utóbbi években — a számból második kiadást kellett adni. Ez a körülmény azonban nem késeltette a nyomdát, hogy a legújabb — 30. — számmal idejében megjelenjék. E számban Pász Jenő, a Nagybanán élő neves rajzoló és szobrász pompás metszetet adja a Cimborá. Benedek Elek „Édes anyám felvise az iskolába” című remekbe készült gyermekkori emlékében tárja fel, hogy milyen volt az iskoláztatás több, mint egy félszázaddal ezelőtt. Balázs Ferenc erős színekkel megírt modern gyermekmeséjét a felnőttek is elolvashatják, ugyancsak ilyen némes veretű Almásy Miklósnak „A szerencséhez való” című mesejátéka. Nagy érdeklődésre számíthat a „Tamás érdeklődik” című állandó rovat, mely tanító-csevegéseket tartalmaz. Monoky Sándor egy német mesét írt át, Zsombok Zoltán pedig egy hangulatos elbeszéléssel gazdagítja a Cimborá tartalmát, míg Kertész Mihály gyermekregényét folytatja. A Cimborá előfizetési ára egész évre 40 leu. Előfizetni lehet a kiadóhivatalban: Szabadcsajt, Szatmár, vagy minden erdélyi könyvkereskedőnél.

Városi mozi.

(Mozi-iroda közlése.) Szeptember 9-én, szombaton és 10-én, vasárnap d. u. posta óra szerint 6 órakor és este 9 órakor előadásra kerül az *Atk klub utolsó kalandja*, 5 felvonásban. A mindvégig lélekzetvisszafojtó kalandordráma szenzációs cselekvényével Miss Smerton szalonjában indul meg. A lord nagy esti ünnepet rendez; ezen az estélyen ékszerai eltűnnek. Brown, neves detektív veszi kezébe az ügy felderítését. Őt bizzák meg az eltűnt szép Evelyn kisasszony felkutatásával is. A mester detektív Calaisba utazik, itt sikerül neki az *Atk klub* tagjait mint rablókat leleplezni, a leányt szülőinek, az ékszereket tulajdonosának visszaszerezni. Főszerepben játszik Teodor Loos.

NYILTTÉR*)

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, kik felejtetetlen férjem temetésén megjelentek, vagy bánatunkat részvételükkel enyhíteni igyekeztek, ezuton fogadják hálás köszönetünket.

Özv. Szotyori Sándorné és gyermekei.

*) E rovatban foglaltakért sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

ELADÓ a Körösi Csoma Sándor-utca 10. sz. alatti belsőség a rajta levő házzal együtt szabadkészből. Értekezni lehet Szabó József mészáros esetleg a tulajdonos Kovács János keresk.-nél Torja.

Legtartósabb

talp, bőr, box-, zsevró-, sima bagaria bőrök, cipő-felsőrészek és cipész-szerszámok legolcsóbb árban kaphatók

Szócs M. Lajos bőrkereskedésében.

A város hivatalos közleményei.

(E rovatban jelenik meg a város minden hivatalos, a lakosságot érdeklő városi hirdetmény, amire felhívjuk olvasóink figyelmét.)

259/1922, szám.

Hirdetmény.

Targul-Sacuesc város tanácsa a Józsiás és Emilia alap telken levő kertész-lakás és virágház javítására ezennel versenytárgyalást rendel el.

A szükséges javítások terjedelme, valamint az előleges költségvetés a városi főjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthető.

Felhívom a pályázni óhajtokat, hogy az ezen munkálatok végzésére vonatkozó árajánlataikat zárt borítékban 1922. évi szeptember hó 15-ig annyiival inkább adják be, mivel a későbbben beérkezettek nem fognak figyelembe vétetni.

Targul-Sacuesc, la 31. August 1922.

A városi tanács:

Cosma,
pt. primar.

ÉRTESITEM a m. t. közönséget, hogy Uni6-u. 7. sz. alatti

fűszer- vegyeskereskedést

nyitottam, ahol kapható liszt és mindennemű fűszer cikk. Kérve b. támogatását, vagyok kiváló tisztelettel

NAGY LAJOS.

ELEKES GYÖRGY
SZÜRKE CSENBEN
(VERSEK.)

Kapható: Kézdivásárhelyi Könyvnyomda r.-i. papírtüzetében és Kovács hírlapárusnál.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű helyi és vidéki közönséget, hogy KÉZDIVÁSÁRHELYEN, Főter 52. udvartér, 8. szám alatt

kárpitos- és diszítő műhelyemet

megnyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, úgy javítást, mint új munkának készítését. Diványt, ágybetétet, szalon-garnitúrát, madracot és diszítéseket a legpontosabban és jutányos árban készítek. Szíves pártfogást kér:

AIGNER ALAJOS,
kárpitos- és diszítő-mester.

Azonnali alkalmazást kap
Szántó cipész-üzletében
három segéd

Kettő finom munkára, egy pedig javításra

TISZTIT, FEST, VÁNYOL és PRÉSEL
a legjutányosabb árban, gyorsan és pontosan
felelősség mellett **SVAAB A.**
Gyűjtőde: **FEJÉR L. FIAI CÉG.**

Disznófősajt,

sonka, pariser, kolbász, kaiserfleisch, fehér és paprikás szalonna, olvasztani való hús, szalonna és olvasztott zsír ugyszintén marha, borjú és sertés — hus frisser kivágva mindennap kapható —
KOVÁCS és KUNA, Gábor Áron-téri üzletében.

Külföldi átutalásokat
az **Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság**
Kézdivásárhelyi fiókjában

a legelőnyösebben eszközöl Magyarország, Ausztria, Csehszlovákia, Németország, Olaszország, Szerbia és más országok összes városaiba napi árfolyamon, vagy előre megállapított fix áron.

Vesz és elad idegen pénzeket, csekkeket napi áron. Elfogad betéteket magas kamatozás mellett és kivátrata azonnal visszafizeti.

Kölcsönöket nyújt váltókra és bekebelezés mellett ingatlanokra, ugyszintén árukra.

A bankszakmába vágó mindennemű egyéb ügylettel foglalkozik.

Küküllőmenti

I. rendű asztali és fajborok
a **CZELL-féle** medgyesi borpincéből
nagybani vételnél jutányos árban kaphatók:

BENE ALBERT

üzletében, Kézdivásárhelyt.

Nyomatott a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság villanyerőre berendezett könyvnyomdájában.